

REACTIE OP ARTIKEL: VOORGANGERS VAN 'DE CONNECTOR' EN 'INTERCOM'

Majoor b.d. Peter Yska, Museum Verbindingsdienst

Het komt niet zo vaak meer voor dat iemand in briefvorm reageert op een door mij geschreven artikel. Meestal krijg ik reacties via de telefoon of de e-mail. Oud-reserve luitenant Jan Straayer reageerde wel in briefvorm op mijn bijdrage in *Intercom* 3/2010 over de voorgangers van de tijdschriften 'De Connector' en de 'Intercom'. Hij was in 1947 namelijk nauw betrokken bij het tijdschrift 'de Spin' als illustrator. Uit zijn brief citeer ik, met zijn toestemming, een aantal zaken als aanvulling op genoemd artikel. De bijdrage wordt voorzien van een aantal illustraties, die hij in die periode maakte.

"Het tijdschrift 'De Spin' is waarschijnlijk ontstaan tijdens het kerstverlof in 1946. De inspirerende kracht daarbij was ongetwijfeld vaandrig De la Chambre die, op de Nieuwe Alexanderkazerne aan de Van Alkemadeaan in Den Haag, dienst deed als RAO-officier. RAO stond, voor zover ik mij herinner, voor: Recreatie en Algemene Ontwikkeling. De la Chambre verzorgde o.a. alle post voor de militairen die een schriftelijke cursus volgden en regelde de gratis filmvoorstellingen binnen de kazerne. Het was een vriendelijk, sociaal en zachtvaardige persoon die nooit de eed heeft afgelegd en dus vaandrig is gebleven.

Bij het redigeren van het blaadje waren ook anderen betrokken, zoals de korporaal Fonteyn, een man met groot gezag op technisch gebied.

De naam van 'de Spin' is ontleend aan het radiotelefonienetwerk waarbij alle informatie in één centraal punt samen komt. Iedereen kon een bijdrage inleveren en ik herinner mij, na meer dan 60 jaar, daar nog sommigen van. Zo schreef dominee Siezen, de vader van de latere tv-nieuwslezer Harmen Siezen, eens over de mentaliteit in het leger: 'Jouw ziel moet nodig in revisie'. Een soldaat, het gros van de opgekomen rekruten was bestemd om uitgestuurd te worden naar Nederlands-Indië (zie bronvermelding 1.), schreef een schitterende parodie op de toespraak tot de Hoofden van Lebak uit Multatuli's 'Max Havelaar'. En de sergeant Van Calsteren onthulde in zijn bijdragen op voortreffelijke wijze de geheimen van radiobuizen met meerdere functies. Immers, in die tijd waren de germaniumdiode en *integrated circuits* nog totaal onbekende woorden.

Samen met soldaat Hans Jansen maakte ik in 1947 illustraties voor het tijdschrift. Jansen was geweldig in het treffen van mensen in karikaturen! Samen werkten we in één schetsboek omdat goed tekenpapier zo vlak na de oorlog nog schaars en duur was. Enkele afbeeldingen uit dit schetsboek heb ik, ondanks de vele verhuizingen, nog terug-

gevonden. Ze geven volgens mij wel een aardig beeld van die tijd. Ik weet niet of ze allemaal als illustratie in 'de Spin' hebben gestaan.

Het blad kon gekocht worden bij het afhalen van de rantsoenen. Rookwaren, zeep en enkele andere artikelen waren toen nog allemaal op de bon. Het in Engeland opgeleide kader sprak altijd over 'Rations'. Dat woord namen de soldaten, die geen vreemde talen kenden, prompt over door te zeggen: "We gaan restjes halen...!"

Toch was het gebruik van Engels in die tijd vrij normaal. Zo hadden we een Engelse sergeant, ik meen dat hij Duncan heette, die ons les gaf in 'Operating Practice'. Hij leerde ons allerlei fijne kneepjes uit de oorlog om heel snel van frequentie te veranderen en zo kort mogelijk in de lucht te blijven. Doel ervan was een tegenstander het peilen en af luisteren zo moeilijk mogelijk te maken."

TOT SLOT

Schrijven over zaken die betrekking hebben op de geschiedenis van de Verbindingsdienst is een boeiende aangelegenheid. Toch moet je ervan uitgaan dat je verhaal nooit compleet is gewoon omdat je bepaalde bronnen, om welke reden dan ook, niet raadpleegt. Het is dan prettig dat uit die niet geraadpleegde bronnen vaak toch bijzondere aanvullende informatie tevoorschijn komt. Als de informatie dan nog komt van iemand die 'het' van nabij heeft meegemaakt is die bijzonder welkom. Het komt de compleetheit van een stukje geschiedschrijving alleen maar ten goede.

BRON:

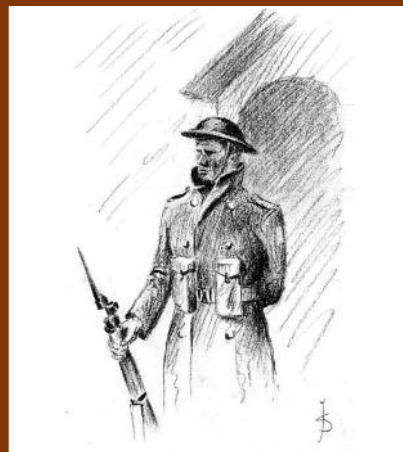
1. In het artikel: Yska, P.: De verbindingsopleidingen van 1941 – 1948. *Intercom* 2/2007, p. 57 – 61, kunt u iets meer lezen over de toenmalige opleidingen op de Nieuwe Alexanderkazerne.
2. Brief van oud-reserve luitenant Jan Straayer (januari 2011).

Een soldatenkamer van de A-Compagnie in december 1946

Corvee

Een illustratie bij het gedicht: 'Op wacht'.

